

Instytut Pamięci Narodowej

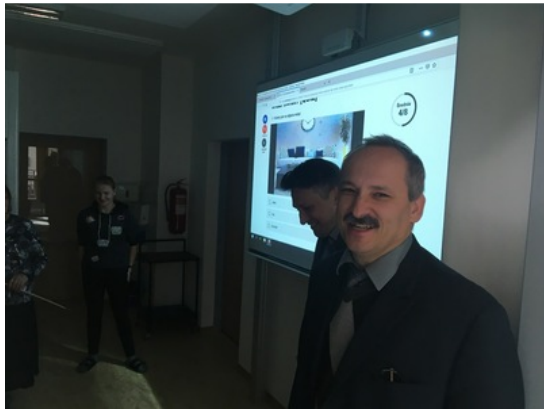
<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/68758,90-rocznica-smierci-jana-kubisza-w-gnojniku-zaolzie-27-marca-2019.html>
27.04.2024, 16:36

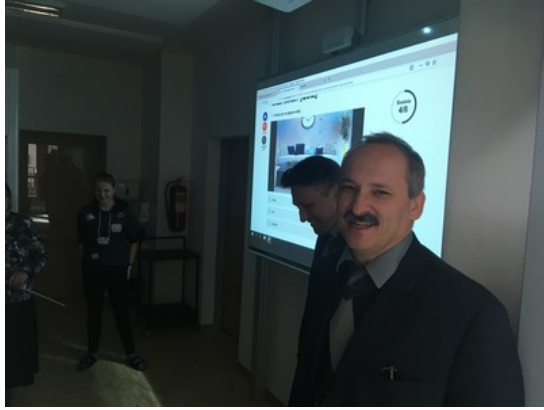
90. rocznica śmierci Jana Kubisza w Gnojniku (Zaolzie), 27 marca 2019

Wydarzeniem towarzyszącym była okolicznościowa debata historyków zorganizowana w ramach Przystanku Historia IPN w Gnojniku

27 marca 2019 r. w Szkole Podstawowej i Przedszkolu im. Jana Kubisza w Gnojniku w

Republice Czeskiej na Zaolziu odbyła się uroczystość związana z 90. rocznicą śmierci patrona szkoły – zasłużonego działacza i krzewiciela polskości na Zaolziu, autora hymnu Śląska Cieszyńskiego. W wydarzeniu wzięli udział: dr Adam Lisek z Oddziałowego Biura Edukacji Narodowej IPN w Katowicach, dr hab. Miłosz Skrzypek z Uniwersytetu Śląskiego oraz prof. zw. dr hab. Jarosław Kłaczko reprezentujący Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Obchody rozpoczęły się w porze popołudniowej na cmentarzu ewangelickim, gdzie został pochowany Jan Kubisz. Licznie na uroczystość przybyła także młodzież ze szkół podstawowych z polskim językiem nauczania. Po powitaniu gości przez Tadeusza Grycza, dyrektora Szkoły Podstawowej, i złożeniu kwiatów na grobie Jana Kubisza uroczystości były kontynuowane w Szkole Podstawowej. Warto dodać, że do miejscowej polskiej szkoły dziesięcioklasowej uczęszcza 130 uczniów, a do przedszkola 43 dzieci. Przybyłych gości i publiczność powitał w auli Szkoły Podstawowej miejscowy chór pieśnią „Płyniesz Olzo po dolinie”, odśpiewano również „Rotę”.

Następnie w ramach funkcjonującego tu Przystanku Historia IPN odbyła się godzinna debata dotycząca kwestii kształtowania się poczucia narodowego wśród mieszkańców Księstwa Cieszyńskiego w XIX i XX wieku. W debacie wzięli udział prof. Jarosław Kłaczko, dr hab. Miłosz Skrzypek i dr Adam Lisek.

Jako pierwszy głos zabrał prof. Jarosław Kłaczko, który zarysował perspektywę działalności niepodległościowej polskich ewangelików z obszaru Śląska (Księstwa) Cieszyńskiego. Prelegent wieloaspektowo przedstawił drogę kształtowania się polskiej świadomości narodowej tej grupy religijnej, przedstawiając jednocześnie nestorów ruchu, w tym sylwetkę Franciszka Michejdy – po I wojnie światowej seniora polskich zborów ewangelickich na tym terenie. Podkreślono tym samym wysoki poziom wykształcenia miejscowej ludności w stosunku do ludności napływającej z Galicji Wschodniej oraz przyznano także, że i ona miała pewien wpływ na kształtowanie poczucia narodowego na Śląsku Cieszyńskim.

Uzupełnieniem była wypowiedź dr hab. Miłosza Skrzypka z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, który odniósł się do meandrów polityki międzynarodowej, jak i aspiracji polskich, czeskich i niemieckich grup narodowościowych zamieszkujących Śląsk Cieszyński u progu końca Wielkiej Wojny.

Dr Adam Lisek omówił udział ludności Śląska Cieszyńskiego w czasie I wojny światowej w legionach, które weszły w skład II Brygady i walczyły u boku Józefa Hallera w Karpatach i na Wołyniu. Następnie przedstawił echa walki o Lwów w „Dzienniku Cieszyńskim” oraz udział cieszyńskiego 10 Pułku Piechoty w walkach na Kresach 1919–1920 r., gdzie w szczególności wyróżnił się III Batalion pod dowództwem ppułk. Rudolfa Matuszka. Podkreślając, że właśnie dzięki takim działaczom jak Jan Kubisz Cieszyńscy dostrzegali, że walka o Kresy Wschodnie jest częścią walki o całą Polskę, gdyż bez Kresów trudno było myśleć o odbudowie silnego państwa polskiego.

W trakcie pobytu na Zaolziu odwiedzono także miejsce śmierci dwóch wybitnych polskich

pilotów, konstruktorów: Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury, którzy zginęli 11 września 1932 r. w katastrofie lotniczej pod Cierlickiem Górnym, w trakcie lotu do Pragi. Miejsce to zostało upamiętnione symbolicznymi dwoma grobami i krzyżem